

Amerika Birleşik Devletleri Ceza Hukukunda Yalan Tanıklık Suçu

Perjury in Criminal Law of the United States

Ahmet ÖZDEMİR

Öz

Amerika Birleşik Devletleri Ceza Hukukunda federal düzeydeki suçlar, Birleşik Devletler Kanunu'nun "Suçlar ve Ceza Yargılaması" adlı 18. başlığı altında düzenlenmiştir. Federal suçlar arasında yer alan yalan tanıklık suçuna ilişkin hükümler ise 79. bölüm altındaki 1621-1623 maddeleri arasında yer almaktadır. Bu düzenlemelerden ilki olan "Genel Yalan Tanıklık Suçu" (m. 1621), yetkili bir mahkeme, kurul, memur ya da şahıs huzurunda gerçekleştirilen resmi işlemlerde yapılan yalan tanıklığı yasaklamaktadır. 1623. madde ile düzenlenmiş olan "Adli Süreçlerde Yalan Tanıklık Suçu", ancak bir Birleşik Devletler Mahkemesi veya büyük jüri huzurunda ya da bu mahkeme ve jüri önünde yapılacak bir yargılamaya bağlı olarak yürütülen süreçlerde işlenebilir. Madde 1622'de ise, başkasının yalan tanıklık suçunu işlemesi için teşvik edilmesi ya da kışkırtılması olarak tanımlanabilecek "Yalan Tanıklığa Teşvik Suçu" düzenlenmektedir. Çalışmamızda, bu suçlar, Amerikan Yüksek Mahkemesi ve diğer alt derece mahkemeleri kararları ışığında, aralarındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konularak önem arz eden unsurları itibariyle incelenecek ve daha sonra bu suçlara karşı yapılabilecek savunma imkânları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tanıklık, Tanık İfadesi, Gerçeğe Aykırı Beyan, Yalan Tanıklık, Yalan Tanıklığa Teşvik.

Abstract

In the United States Criminal Law, federal-level offenses are regulated under the 18th chapter titled "Crimes and Criminal Proceedings" of the United States Code. The provisions on perjury, which are among the federal crimes, are situated in the articles 1621-1623 under section 79. The first of these arrangements, "Perjury Generally" (m. 1621), prohibits false testimony in official proceedings and before a competent tribunal, committee, officer, or person. Secondly, "Perjury in a Judicial Context" which is regulated by article 1623, can only be committed before or ancillary to a proceeding before a United States Court or grand jury. Finally, article 1622 regulates the "Subornation of Perjury" which can be defined as encouraging or provoking someone to commit the crime of perjury. In our study, these crimes will be examined in terms of their important elements by revealing their similarities and differences in the light of the decisions of the American Supreme Court and other lower courts, and then the defense possibilities that can be made against these crimes will be emphasized.

Keywords: Testimonial, Witness Statement, False Statement, Perjury, Subornation of Perjury.

* Arş. Gör., Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, ahmetozdemir@gantep.edu.tr

Giriş

Tanıklık, hukuki bir olayın aydınlatılarak çözüme kavuşturulmasına, ceza muhakemesinde ise maddi gerçeğin bütünüyle ortaya çıkarılmasına yardımcı olan bir kurumdur. Uyuşmazlığın konusunu teşkil eden maddi vakıanın aslına uygun şekilde aydınlatılması için, geçmişte yaşanan olayı temsil eden ve olayın canlandırılmasını sağlayan ispat araçları olarak delillere ihtiyaç duyulur. Tanık beyanı, ispat kurallarındaki farklılığa rağmen, ceza muhakemesinde olduğu gibi diğer tüm muhakeme dallarında da maddi meselenin çözümü bakımından önem arz eden müşterek bir delil türüdür.¹

Tarihin her döneminde en çirkin suçlardan biri olarak görülen yalan tanıklık yapmanın cezası, Hammurabi Kanunları uyarınca ölümdü.² Musa Kanunları (Mosaic Code) da, yalan tanıklık yapılmamasına ilişkin bir öğüt içermektedir.³ Benzer şekilde, yalan tanıklık yapmak İncil’de de açık bir biçimde yasaklanmıştır.⁴ Yalan tanıklığın bu derece kötü bir davranış olarak görülmesi şaşırtıcı değildir. Yalan tanıklık, adil ve etkili bir adalet yönetimini ciddi şekilde tehdit etmektedir. Yalan beyanda bulunulması nedeniyle bir birey mülkiyetini, özgürlüğünü hatta yaşamını kaybedebilmektedir.⁵ Gerçekten bir toplumda masum insanların tutuklanması adaletsizlik yaratan bir durumdur ve hiçbir koşulda hoş görülemez. Benzer şekilde, suç işlemiş kişiler uydurma suçlamalar veya yalan beyanlar nedeniyle tutuklandığında, toplumun ceza adaleti sistemine duyduğu güven sarsılabilir. Yargı sistemiyle alay etmek olarak nitelendirilebilecek olan yalan tanıklık, kontrol edilmediğinde anarşiye dahi yol açabilir.⁶

Yalan tanıklık yapan kimse, jüriye yanlış bilgiler vererek ya da sahte deliller sunarak uyuşmazlık konusu ile ilgili maddi gerçeği ortaya çıkarılması amacını engeller. Yargılamada jüri, tanıkların ve tanık ifadelerinin güvenilirliğine itimat ederek bir karara varmak durumundadır. Yalan tanıklık, bu güvenilirliği yok eder ve böylece jürinin bir karara varmasını zorlaştırarak, yanlış tespit ve kararlara neden olabilir.⁷ Özellikle de rüşvet, irtikâp ve adaletin engellenmesi gibi kamu görevlilerinin yolsuzluğuna ilişkin suçların yalan tanıklık yöntemiyle üstü kapatılabilmekte ve bu durum kamu güveninin zayıflamasına yol açabilmektedir.⁸ Gerçekten devletin her kademesi ve kolu, yeminli ifade veren bir tanığa güvenmek durumundadır. İdari süreçlerin bir bütün içerisinde yürütülmesi, büyük ölçüde yemin altında yapılan açıklamaların doğruluğuna bağlıdır. Bu nedenle, yalan tanıklık, adalet yönetimini ve devletin düzgün işleyişini bozabilir. Dolayısıyla, yalan tanıklık suçu, özel şahıslara olduğu kadar hukuk sisteminin bütünlüğüne de önemli zararlar veren ciddi bir suçtur.⁹ Sayılan

1 Neslihan Göktürk, “Yalan Tanıklık Suçu (TCK m. 272)”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 2016, s.348-349.

2 Bennett L. Gershman, “The Perjury Trap”, *University of Pennsylvania Law Review*, Vol.129, 1981, s.636.

3 John M. Scheb/ John M. Scheb II, *Criminal Law and Procedure*, Cengage Learning, Seventh Edition, 2010, s.362.

4 İncil’deki yalan tanıklığı yasaklayan bazı hükümler için bkz. Richard H. Underwood, “False Witness: A Lawyer’s History of The Law of Perjury”, *Arizona Journal of International and Comparative Law*, Vol: 10, No: 2, 1993, s.222.

5 Gershman, “The Perjury Trap”, *University of Pennsylvania Law Review*, Vol.129, 1981, s.636.

6 Michael Oliver Foley, “Police Perjury: A Factorial Survey”, Doctoral Thesis, The City University of New York Graduate Faculty in Criminal Justice, 2000, s.31.

7 Perjury: The Forgotten Offense, s.364.

8 Gershman, s.636.

9 Mark Hsen/Anna Fasano/Saunders McElroy, “Perjury”, *American Criminal Law Review*, Vol.55, 1537 (2018), s.1537;

tüm bu hallerde, adaletin yanlış yönde tecelli etme tehlikesi, bireylerin haksız şekilde suç isnadına maruz kalması, kamu vicdanına zarar verebileceği gibi, bireylerin hukuka ve adalete duyduğu güvenin zedelenmesine yol açabilir. İşte bu nedenlerle, adalet sisteminin işleyişini tehlikeye uğratan bir fiil olarak ortaya çıkan yalan tanıklık, suç politikası gereği cezalandırılmaya layık bir fiil olarak görülmelidir.¹⁰

Eski İngiliz hukuku yargıçları, hukukun bütünlüğünü ve adalet yönetimini korumak için teamül hukukunda aslında kabahat niteliğinde filler olan rüşvet, yalan tanıklık, tutuklamaya direnme, adaleti engelleme, suçu gizleme ve firar gibi bir dizi suç yaratmayı gerekli görmüştür. Buna ek olarak, yargıçların mahkemelerin saygınlığını, otoritesini koruyabilmesi ve adli görevlilere saygı duyulmasını sağlayabilmeleri için “mahkemeye saygısızlık” kavramı geliştirilmiştir. Tüm bu suçlar, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nde çağdaş ceza hukukunun önemli bir parçası olmaya devam etmektedir. Kamu yönetimine ve adalet yönetimine karşı işlenen bu suçlar, özellikle kamu güvenini zedeleyen, hükümetin ve adalet sisteminin düzenli işleyişini bozan eylemlerin cezalandırılması için önemli bir araçtır¹¹.

ABD Ceza Hukukunda federal düzeydeki suçlar, Birleşik Devletler Kanunu’nun “Suçlar ve Ceza Yargılaması” adlı 18. başlığı altında düzenlenmiştir. Federal suçlar arasında yer alan yalan tanıklığa ilişkin hükümler ise 79. bölüm altındaki 1621-1623 maddeleri arasında yer almaktadır¹². Birleşik Devletler Ceza Hukukunda idari ve adli işlemlerde yeminli olarak yalan beyanda bulunmak farklı suç tipleri kapsamında ele alınmıştır. Bu düzenlemelerden ilki olan *Genel Yalan Tanıklık Suçu (Perjury Generally, m. 1621)*, yetkili bir mahkeme, kurul, memur ya da şahıs huzurunda gerçekleştirilen resmi işlemlerde yapılan yalan tanıklığı yasaklamaktadır. 1623. madde ile düzenlenmiş olan *Adli Süreçlerde Yalan Tanıklık Suçu (Perjury in a Judicial Context)* ise, ancak bir Birleşik Devletler mahkemesi veya büyük jüri huzurunda ya da bu mahkeme ve jüri önünde yapılacak bir yargılamaya bağlı olarak yürütülen yargısal süreçlerde işlenebilir. Üçüncüsü ise, başkasının genel veya adli süreçlerde yalan tanıklık suçunu işlemesi için teşvik edilmesi ya da kışkırtılması olarak ifade edilen *Yalan Tanıklığa Teşvik Suçu’na (Subornation of Perjury, m. 1622)* ilişkin fiilleri cezalandırmaktadır¹³.

Bahsi geçen üç farklı yalan tanıklık suçunda da beyanda bulunan kişinin yeminli olarak kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunması, ortak bir unsur olarak yer almaktadır. Ancak bu suçlar, diğer

Tristan Breedlove. “Perjury” *American Criminal Law Review*, 46 (2), 2009, s. 899.

10 İçer Zafer, “Yalan Tanıklık Suçu (TCK m. 272)”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18 (1), 2012, s. 180.

11 Scheb/Scheb II, s.358. İngiliz ve Amerikan hukukunda yalan tanıklığın bir suç haline gelmesi konusundaki tarihsel süreç hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Comments, “Perjury: The Forgotten Offense”, *The Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol. 65, No. 3, 1974, s.361-363.

12 ABD’deki tüm eyaletlerde yalan tanıklık yapılmasını suç olarak düzenleyen ayrı yasalar da bulunmaktadır. Örneğin, Kaliforniya eyaletinde, gerçeği söylemeye yemin eden kişinin “kasten ve yeminine aykırı olarak, yanlış olduğunu bildiği herhangi bir esaslı meseleyi ifade etmesi” durumunda yalan tanıklık suçundan sorumlu olacağı belirtilmiştir. (West’in Ann. Cal. Ceza Kanunu § 118. West’s Ann. Cal. Penal Code § 118), Scheb/Scheb II, s.363.

13 Charles Doyle, “False Statements and Perjury: An Overview of Federal Criminal Law”, May 11, 2018, s.6; Hsen/Fasano/McElroy, s.1538. İlgili düzenleme için bkz. <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-1/chapter-79> (Erişim Tarihi: 02.06.2020).

unsurları, cezalandırılabilme şartları, ispat kuralları ve bu suçlara karşı yapılabilecek savunmalar bakımından önemli farklılıklar arz etmektedir. Aşağıda bu suçlar, aralarındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konularak, Amerikan Yüksek Mahkemesi (Supreme Court) ve diğer alt derece mahkemeleri kararları ışığında, önem arz eden unsurları itibarıyla incelenecek ve daha sonra bu suçlara karşı ileri sürülebilecek savunma imkânları üzerinde durulacaktır.

I. Genel Yalan Tanıklık Suçu (Perjury Generally, U.S.C. m.1621)

A. Genel Olarak

Yalan tanıklık, yalancı şahitliği önlemek ve cezalandırma yoluyla kişileri yalan ifade vermekten caydırmak için öngörülmüş bir suç tipidir¹⁴. Madde 1621'e göre, ABD Hukuku'nun yemin ettirme yetkisi tanıdığı yetkili bir mahkeme, kurul, görevli veya kişi önünde yemine aykırı şekilde kasten (bilerek ve isteyerek) gerçeğe aykırı yazılı veya sözlü beyanda bulunulması ya da bilgi verilmesi durumunda yalan tanıklık suçu oluşur.¹⁵ Belirtmek gerekir ki m. 1621'deki düzenleme, yukarıda ifade ettiğimiz üç yalan tanıklık suçu arasından en geniş kapsamlı olanıdır¹⁶.

Yalan tanıklık suçunun oluşumu bakımından, suça konu ifadenin Birleşik Devletler sınırları içerisinde verilmiş olması ile Birleşik Devletler dışında verilmiş olması arasında herhangi bir fark yoktur. Ayrıca, yalan tanıklık suçu, sözlü beyanda bulunmak suretiyle işlenebileceği gibi yazılı beyanda bulunularak da işlenebilmektedir. Suçun bu işleniş şekilleri m. 1621'in 1. ve 2. fıkralarında ayrı ayrı düzenlenmiş olduğundan seçimlik hareketli bir suç söz konusudur. Maddede suçun yaptırımını olarak 5 yıla kadar hapis ve/veya adli para cezası olarak öngörülmüştür.

Yalan tanıklık suçunun faili herkes olabilir. Suçun kanuni tanımında kullanılan "her kim (whoever)" terimi, bireyleri (gerçek kişileri) kapsadığı gibi şirketler vb. gibi tüzel kişileri de içine almaktadır. Genel bir kural olarak, tüzel kişiler, çalışanlarının, görevlilerinin ve temsilcilerinin yetkileri kapsamında ve kısmen de olsa tüzel kişinin menfaatine yönelik olarak işledikleri suçlardan dolayı sorumludur. Ancak, uygulamada tüzel kişiler nadiren 1621. madde uyarınca mahkûm edilmekte, genellikle, m. 1001'de düzenlenen "hile ve yanlış beyan" suçundan sorumlu tutulmaktadır¹⁷.

Amerikan Yüksek Mahkemesi, vermiş olduğu kararlarda yalan tanıklık suçunun unsurlarını şu şekilde sıralamaktadır:

(1) Yetkili mahkeme huzurunda verilen yeminli bir ifade bulunmalı,

14 United States v. Snyder, 428 F.2d 520, 522 (9th Cir. 1970).

15 1952 yılında Amerika Hukuk Enstitüsü, hakimlerden, hukukçulardan ve hukuk profesörlerinden oluşan bir komisyon kurmuş ve bu komisyon, 1962'de Model Ceza Kanunu'nu (Model Penal Code) yayınlamıştır. ABD eyaletlerini Amerika Birleşik Devletleri ceza kanunlarını standartlaştırma konusunda teşvik etmek ve onlara yardımcı olmak için tasarlanmış bir model yasa olan Model Ceza Kanunu'nun 241. maddesinde de yalan tanıklık, "herhangi bir resmi işlemde yemin altında, sanığın doğru olmadığını bildiği gerçeğe aykırı ve esaslı bir beyanda bulunması" olarak tanımlanmıştır.

16 Hsen/Fasano/McElroy, s.1538.

17 Doyle, s.7.

- (2) Birleşik Devletler hukukunun yemin ettirilmesine cevaz verdiği bir durum olmalı,
- (3) Gerçeğe aykırı bir tanıklık yapılmalı,
- (4) Bu tanıklık dava konusu olay bakımından esaslı olmalı,
- (5) Yalan tanıklık yapma kastıyla hareket edilmelidir¹⁸.

B. Yetkili Mahkeme, Kurul, Görevli veya Şahıs Önünde İfade Verilmesi

Amerikan mahkemeleri, m. 1621'de yer alan "yetkili mahkeme, kurul, görevli veya şahıs" ifadesini, kişi ya da kurumun yasal yetkisi dâhilinde hareket ettiği sürece, oldukça geniş bir perspektifte değerlendirmektedir. Örneğin, kendi yetkisi kapsamında hareket eden jüri, bu madde kapsamında yetkili bir mahkemedir. Ancak jüri, görev süresini aşarsa veya yetkisi dışında bir soruşturma yürütürse, yetkili bir yargı organı olarak kabul edilmez. Benzer şekilde, kongre komitesi de meşru bir yasama amacı dışında hareket etmedikçe veya yeterli çoğunluktan (nisaptan) yoksun olmadıkça yetkili mahkeme sayılır. Ancak mahkemenin dava konusu maddi olay nedeniyle görevli mahkeme olmaması, beyanda bulunulan bu mahkemenin yalan tanıklık suçunun oluşumu açısından "yetkili mahkeme" sayılmasına gölge düşürmez. Yargılamaya konu suç, kusurlu/hatalı bir iddianameye dayanmakta ise ya da daha sonra bu suç Anayasaya aykırı bulunsa dahi yine de mahkemenin yetkisizliğinden bahsedilemez¹⁹. Görüldüğü üzere, bu gibi durumlarda yalan tanıklık yapan kişi yetkisiz bir mahkeme önünde beyanda bulunduğunu ileri sürerek sorumluluktan kurtulamayacaktır.

C. Yemin Verdirilmiş Olması (Oath)

Bir kimsenin m. 1621'de düzenlenen suçtan sorumlu tutulabilmesi için, sanığın yanlış ifade veya bilgi verdiği yemin altında olduğuna dair kanıtlar aranmaktadır. Ancak bunun için, yeminin belirli bir şekilde verdirilmiş olmasına gerek yoktur²⁰.

Bir tanığın yeminli olarak ifadesinin alınabilmesi için, Amerikan Hukuku'nun yemin ettirilmesine cevaz verdiği bir durum olması gerekir. Ancak yemin verdirmeye yetkisinin mutlaka Anayasadan veya kanundan kaynaklanmasına gerek yoktur. Maddede yer alan yemin şartı, yemin verdirmeye yetkisinin idari bir kural veya düzenlemeden (yönetmelik, genelge vs.) kaynaklandığı durumlarda bile yerine getirilmiş olur. Belirtmek gerekir ki, yemin verdirmeye yetkisini veren idari kural veya düzenlemenin hukuka uygun olarak konulmuş olması gerekir²¹. Bununla birlikte, hiçbir yetki dayanağı bulunmadan verdirilen bir yemin nedeniyle yalan tanıklık suçundan mahkûmiyet kararı verilemeyecektir²².

18 United States v. Chaplin, 25 F.3d 1373, 1377 (7th Cir. 1994); United States v. Dumeisi, 424 F.3d 566, 582 (7th Cir. 2005).

19 Hsen/Fasano/McElroy, s.1539-1540.

20 Breedlove, s.904; Erin Choi/James Kachadoorian/Nathaniel Porter, "Perjury", *American Criminal Law Review*, 53 (4), 2016, s.1596.

21 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1596.

22 Breedlove, s.904; Melissa Gohlke/Mikaela Cavalli, "Perjury". *American Criminal Law Review*, 49 (2), 2012, s.1085.

D. Gerçeğe Aykırılık (Falsity)

M. 1621'de düzenlenen yalan tanıklık suçundan hüküm verilebilmesi için yapılan tanıklığın gerçeğe aykırı olması gerekir. Sanığın, ifadesine başvurulduğu sırada ifadesinin gerçeğe aykırı olduğunu bilip bilmediğine dair değerlendirme jüri tarafından yapılmaktadır²³.

Geçmiş yıllarda, yapılan tanıklığın gerçek dışı olduğu, iddia makamı tarafından ancak doğrudan kanıtlarla²⁴ ispat edilebilmekteydi. Ancak son yıllarda artan eğilime göre mahkemeler, gerçeğe aykırılığın doğrudan kanıtlarla ispat edilemeyeceği durumlarda, ikna edici nitelikteki dolaylı (ikinci dereceden) kanıtların da yeterli olabileceğine karar vermektedir. Tanığın gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu konusunda şüpheye düşüldüğü hallerde, kişi yalan tanıklık suçundan mahkûm edilmemelidir²⁵.

Yüksek Mahkeme, Bronston/Birleşik Devletler kararında²⁶, verilen ifadenin gerçekte doğru olduğu durumlarda, ifade yanlış yönlendirici/aldatıcı olsa bile, bu ifadenin m. 1621 uyarınca yalan tanıklık sayılmayacağına hükmetmiştir. Karara konu olayda, iflas talebinde bulunan bir film yapım şirketinin başkanı olan Samuel Bronston, iflas davasındaki duruşmasında İsviçre'de banka hesabı olup olmadığına ilişkin soruya gerçeğe uygun bir şekilde "hesabı olmadığı" yönünde cevap vermiştir. Gerçek şu ki, Bronston beş yıl boyunca İsviçre'de bir banka hesabına sahipti. Ancak duruşma sırasında herhangi bir kişisel hesaba sahip değildi, kendisine ait hesabı duruşmadan önce kapatmıştı. Bu yüzden verdiği cevap aslında doğrudu. Ardından Bronston'a İsviçre'de daha önce hiç hesabının bulunup bulunmadığı sorulduğunda, bu kez ifadesinde "şirketine ait" böyle bir hesabın olduğunu söylemiştir. Belirtmek gerekir ki, Bronston'un cevabı, İsviçre'de (kendisine ait) banka hesabı olup olmadığına ilişkin soruya verilen bir cevap niteliğinde değildi. Bu ikinci soruya da "hayır" şeklinde cevap vermiş olsaydı, yalan tanıklık suçundan hüküm giymesi doğru olurdu. Yine de, cevabı Bronston'un İsviçre'de hiçbir zaman kişisel hesabı olmadığı şeklinde yanlış yorumlayan ilk derece mahkemesi, bu cevaba dayanarak Bronston hakkında m. 1621'i ihlal ettiği gerekçesiyle mahkûmiyet hükmü vermiştir. Kararı inceleyen Yüksek Mahkeme, Bronston'un cevaplarının samimi olmadığı ama bu cevapların sorulardan kaçınmak için ustalıkla hesaplanarak verilen cevaplar olduğu; gerçekte doğru, ancak ihtiyacı karşılamayan cevaplardan kaynaklanan problemlerin, yalan tanıklık suçuna ilişkin federal bir kovuşturma ile değil, "sorgulayıcının keskinliği" ile çözülmesi gerektiği kararını vermiştir²⁷.

23 Gohlke/Cavalli, s.1087.

24 Amerikan ceza hukuku sisteminde doğrudan ve dolaylı deliller olmak üzere iki tür delil bulunmaktadır. Doğrudan delil, genellikle açıklama ya da çıkarım gerektirmeyen delillerdir. Örneğin; görgü tanığı ifadeleri, bir itiraf veya bir silah. Dolaylı deliller ise, genellikle ima veya çıkarım yoluyla bir gerçek hakkında fikir veren şeylerdir. Örneğin, bir suç mahallinin görünümü, bir suçla irtibat veya bağlantı olduğunu gösteren tanık ifadesi, suç faaliyeti hakkında fikir veren fiziksel bir delil. https://www.americanbar.org/groups/public_education/resources/law_related_education_network/how_courts_work/evidence/(Erişim Tarihi:11.07.2020)

25 Gohlke/Cavalli, s.1087.

26 Bronston v. United States, 409 U.S. 352, 362 (1972).

27 Stuart P. Green, "Lying, Misleading, and Falsely Denying: How Moral Concepts Inform the Law of Perjury, Fraud, and False Statements", *Hastings Law Journal*, Vol.53, 2001, s.176-177; Robert G. Morvillo/Christopher J. Morvillo, "Untangling the Web: Defending a Perjury Case", *SECRETS & LIES*, Winter 2007, Vol. 33, No. 2, s.9-10. Aynı yönde karar için bkz. *United States v. Shotts*, 145 F.3d 1289, 1299 (11 th Cir. 1998).

Dolayısıyla, yalan tanıklık suçlamasının kabul edilebilmesi için savcıların özenli ve net bir sorgulama yapıldığını ortaya koyarak, sanığın soruların anlamının ve verdiği cevaplardaki yanlışlığının farkında olduğunu ispat etmeleri gerekir²⁸. Görüldüğü üzere, sorgulayıcının kesin sorular sorması yalan tanıklık suçundan mahkûmiyet için önemli bir husus olarak kabul edilmektedir. Mahkemeler de istikrarlı bir şekilde belirsiz/müphem bir sorunun yalan tanıklık suçuna ilişkin bir mahkûmiyetin dayanağı olamayacağına karar vermektedir²⁹.

E. Beyanın Esaslı Olması (Materiality)

M. 1621 uyarınca bir kimseyi yalan tanıklık suçundan sorumlu tutabilmek için, verilen yalan beyanın sonuca etkili, diğer bir deyişle, esaslı olması gerekir. Yalan beyan, karar vericinin tahkikatı açısından önemli bir hususa ilişkin olması halinde, “esaslı” beyan olarak kabul edilir. Bir başka ifadeyle, verilen yanlış beyanın mahkemenin konuya/davaya ilişkin değerlendirmesini etkileyebilme olasılığı bulunmalıdır³⁰.

Yanlış olarak verilen bir ifadenin mahkemede görülen herhangi bir konuyu çözüme kavuşturmaması, o ifadenin yalnızca bu sebeple önemsiz sayılmasına yol açmaz. Dolayısıyla, verilen beyanın ceza davasındaki suçlamalarla ilgisi olmasa bile, o beyanın önemli bir delilin güvenilirliğini artırma veya delili şüpheye düşürme eğiliminde olması durumunda da mahkemeler bu tür beyanların esaslı olduğuna karar vermektedir. Doğru beyanların esas davayla ilgili kabule şayan delillerin bulunmasına yol açacağı durumlarda, bunu engelleyen yanlış ifadelerin esaslı olduğu kabul edilmektedir³¹. Eğer ifade doğru olarak verilmiş olsaydı başka suçlar veya kişiler hakkında yeni soruşturmalar açılması ihtimali bulunuyorsa, bu ifadeler de esaslı sayılabilecektir³².

Beyanın esaslı olup olmadığı değerlendirilirken, yalan beyanın verildiği makam da dikkate alınır. Bir yargı mercisinin davadaki yetkisi ne kadar fazlaysa, o merci önünde verilen beyanın da o kadar esaslı olduğu kabul edilir³³. Belirtmek gerekir ki, söz konusu beyanın karar verici makam tarafından alınmamış olmasının, o ifadenin esaslı olup olmaması üzerinde bir etkisi yoktur³⁴.

Verilen yalan beyanın esaslı olduğunu ispat etme yükümlülüğü ise iddia makamına yani devlete aittir³⁵. Ancak beyanın davaya gerçek (aktüel) etkisinin kanıtlanması gerekli değildir; potansiyel etkilerin makul bir şekilde gösterilmesi yeterlidir³⁶.

28 Roger W. Shuy, *The Language of Perjury Cases*, Oxford University Press, 2011, s.14.

29 Gohlke/Cavalli, s.1089.

30 Shuy, s.11; Choi/Kachadoorian/Porter, s.1603.

31 Gohlke/Cavalli, s.1091; Breedlove, s.911.

32 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1604.

33 Breedlove, s.911.

34 Doyle, s.9.

35 Gohlke/Cavalli, s.1091.

36 Breedlove, s.911.

Geçmişte Amerikan mahkemeleri, bir tanığın ifadesinin önemli olup olmadığını “hâkim” tarafından tespit edilmesi gereken bir konu olduğuna karar vermektedir. 1990'lara gelindiğinde bazı mahkemeler, esaslılığın yalan tanıklık suçunun bir unsuru olduğu için, bu unsurun gerçekleştiğinin makul bir şüphenin ötesinde kanıtlandığının “jüri” tarafından belirlenmesi gerektiğine hükmetmiştir. Yüksek Mahkeme de *United States v. Gaudin* kararında³⁷, Amerikan Anayasası'nın sanığa, jüri tarafından yargılandığı suçun tüm unsurlarından suçlu bulunmasını (tüm unsurların kanıtlanmasını) talep etme hakkı verdiğini; bu nedenle diğer unsurlar gibi verilen yalan beyanın esaslı olup olmadığı hakkındaki kararı jürinin vermesi gerektiğine hükmetmiştir³⁸.

Beyanın esaslı olması, belki de yalan tanıklık suçunun unsurlarından en sorunlu olanıdır. Bir ifadenin eğer nihai kararı verecek makamın kararını etkileyebilme kabiliyeti varsa, bu ifade genellikle esaslı kabul edilmektedir. Ancak mahkemeler, yalan tanıklığın esaslı olarak kabul edilebileceği tek bir standart koymak yerine somut olayın niteliğine göre çeşitli durumlarda verilen ifadeleri esaslı kabul edebilmektedir³⁹.

F. Yalan Tanıklık Yapma Kastı (Intent)

Yalan tanıklık suçunun ana ögesini, yemin altında esaslı bir ifadede kasıtlı bir yalan beyanda bulunmak oluşturmaktadır⁴⁰. Yalan tanıklığın konusu, yemin altındayken verilen sıradan bir gerçeğe aykırı ifade değildir. Gerçekten *United States v. Dunnigan* kararında⁴¹ belirtildiği üzere, maddi olayın esasıyla ilgili olarak, yeminli bir şekilde ve ancak yalancı şahitlik yapma kastıyla hareket ederek gerçeğe aykırı ifade veren kimse m. 1621 hükmünü ihlal etmiş olur. Gerçeğe aykırı ifadenin kafa karışıklığı, hata veya yanlış hatırlama sonucu verilmiş olması durumunda ilgili kişi bu suçtan dolayı sorumlu tutulamaz⁴². Yüksek Mahkeme aynı yöndeki bir başka kararında, esaslı bir konu ile ilgili olarak yemin altında gerçeğe aykırı bir şekilde tanıklık eden kişinin, kafa karışıklığı, hata veya yanlış hatırlamadan ziyade kasten hareket ederek yalan tanıklık suçunu işleyebileceğine işaret etmiştir⁴³.

M. 1621 hükmü, sadece kişinin kasten yanlış beyan verdiği veya yanlışlık hakkında bilgi sahibi olmasına rağmen onayladığı ifadeleri hakkında uygulanır. Bu nedenle, bir kimsenin m. 1621'de düzenlenen suçtan yargılanabilmesi için, yalan tanıklık kastıyla/niyetiyle hareket ettiğinin ve ifadenin yanlış olduğunu bildiğinin makul bir şüphenin ötesinde kanıtlanması gerekir⁴⁴.

Yalan tanıklık suçuna yer veren bazı eyalet düzeyindeki ceza kanunları da (örneğin, Teksas Ceza Kanunu⁴⁵) sanığın ifadesini “aldatma kastı” ile verdiğinin kanıtlanmasını aramaktadır. Çünkü

37 *United States v. Gaudin*, 515 U.S. 506 (1995).

38 *Scheb/Scheb II*, s.363.

39 *Doyle*, s.15.

40 *United States v. Dowdy*, 479 F.2d 213, 230 (4th Cir. 1973).

41 *United States v. Dunnigan*, 507 U.S. 87, 94 (1993)

42 *Shuy*, s.11.

43 *United States v. Whiting*, 522 F.3d 845, 849 50 (8th Cir. 2008).

44 *Choi/Kachadoorian/Porter*, s.1597.

45 *Vernon'un Tex. Penal Code Ann. § 37.02 (a)*.

Common Law'da yalan tanıklık, özel kastla işlenen bir suçtur. Yargulamada sanığın bu özel kastının kanıtlanmasına ihtiyaç duyulması, bir kimsenin hazırlıksız olarak dikkatsizce ya da düşüncesizce verdiği ifadeler nedeniyle bu suçtan mahkûm olma olasılığını ortadan kaldırmaktadır⁴⁶.

Son olarak, mahkemenin vereceği hükümde “yalan tanıklık kastının” varlığı konusunda özel bir tespite yer verilmesi gerekir. Mahkeme, herhangi bir açıklama yapmaksızın bu unsurun bulunduğu kanaat getirildiğini iddia edemeyecektir⁴⁷.

G. İki Tanık Kuralı (Two-Witness Rule)

Yalan tanıklık, kanıtlanması en zor suçlardan biridir. Bu suçtan dolayı bir kimseyi mahkûm etmenin doğasında var olan zorluk, iki tanık kuralıyla daha da artırılmaktadır⁴⁸. İki tanık kuralı, yalan söylediği iddia edilen tanığın beyanına karşı iki tanık olmadıkça yalan tanıklık suçunun ispat edilemeyeceğini ifade eden kuraldır. Dolayısıyla, bir tanık ifadesinin yalan olduğunu tespit edebilmek için Anglo-Sakson hukukunda kabul edilen iki tanık kuralına riayet edilmesi gerekir⁴⁹. İki tanık kuralının temelinde, eşit derecede dürüst iki tanığın (kişinin) geçmişte meydana gelmiş aynı olayı farklı hatırlayabilecekleri ihtimali nedeniyle, yalan tanıklığa ilişkin bir mahkûmiyetin tamamıyla “bir yemine karşı bir yemine (an oath against an oath)” dayanmaması gerektiği düşüncesi yatmaktadır⁵⁰.

Anglo-Sakson hukuk sisteminde 17. yüzyılın ortalarına kadar, yalan tanıklık suçunun ispatlanmasında bu sayısal ve dini temelli kanıt sistemi olan iki tanık kuralı benimsenmişti. Bu kural, bir ifadenin gerçek olup olmadığını, niteliği veya ikna ediciliğinden ziyade, lehindeki veya aleyhindeki yemin sayısına bakılarak belirlenmesi anlamına gelmekteydi⁵¹. Bununla birlikte bu kural, zaman içinde sanığın yemini aleyhinde iki tanığın veya bir yeminli tanık ve onu destekleyici diğer delillerin yeterli görülmesi şekilde değiştirilmiş ve bu değişiklikle günümüze kadar gelmiştir⁵².

Dolayısıyla bu kurala göre, bir ifadenin yalan olduğundan bahisle o ifadeyi veren kimse hakkında yalan tanıklık suçundan hüküm verilebilmesi için o ifadeye karşı yalnızca bir tanığın yeminli ifadesi tek başına yeterli değildir. Sanığın yeminli ifadesinin yalan olduğunun tespiti, ancak bu ifadeye karşı iki bağımsız tanığın veya bir tanığın ifadesinin yanında onu destekleyici diğer delillerin bulunması halinde mümkündür⁵³. Aslında bu bakımdan teknik olarak, “iki tanık kuralı” yanlış bir adlandırmadır, çünkü bu kural yalan ifade aleyhindeki bir tanığa ek olarak ya ikinci bir tanığın ifadesini ya da bağımsız

46 Scheb/Scheb II, s.363.

47 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1597.

48 Scheb/Scheb II, s.363.

49 Gohlke/Cavalli, s.1095.

50 Weiler v. United States, 323 U.S. 606, 609, 65 S.Ct. 548, 89 L.Ed. 495 (1945).

51 Richard M. Adams, “Criminal Law: Contradictory Statements under Oath as Grounds for Perjury in the Federal Courts”, Michigan Law Review, Vol. 53, No. 8 (Jun., 1955), s.1168.

52 Lester B. Orfield, “Proof of Perjury and the Two Witnesses Requirement in Federal Criminal Cases”, 17 Sw L.J. 1963, s.227 vd.

53 Scheb/Scheb II, s.363; Breedlove, s.914.

bir ispat değerine sahip başka bir delilin bulunmasını aramaktadır⁵⁴. Gerçekten, zorunlu olarak ikinci bir tanığın ifadesini şart koşmayan, ikinci tanık yerine birinci tanığın ifadesini destekleyen yan delilleri de kabul eden bu kuralın “iki tanık kuralı” olarak isimlendirilmesi yerinde olmamıştır.

İki tanık kuralının koşulları destekleyici diğer delillerle sağlanmışsa, bu deliller yalan tanıklık kovuşturmasına dayanak teşkil eden ve yeminli ifade vermiş olan tek tanığın ifadesini güçlendirmeli ve güvenilir olmalıdır⁵⁵. Ancak yalan tanıklık yaptığı iddia edilen kişinin beyanı aleyhinde ileri sürülen tanığın hafızasını tazelemek için kullanılan bir belge bu destekleyici delil şartını sağlamayacaktır. Ancak bir tanığın ifadesinin yanında, bu kimsenin düzenlemiş olduğu ve ifadesini doğrulayan ticari kayıtlara ilişkin bir belgenin bu kapsamda bağımsız bir “destekleyici delil” niteliğinde olduğu kabul edilmektedir⁵⁶.

Amerikan basınında büyük yankı uyandıran “ImClone Systems⁵⁷ Skandalı” olarak bilinen olayda, ImClone şirketinin üretmiş olduğu Erbitux isimli kanser ilacının Amerikan Gıda ve İlaç İdaresi⁵⁸ tarafından reddedilmesi yani ilacın piyasada satışına onay verilmemesinden kısa bir süre sonra ImClone şirketi hisseleri büyük bir düşüş (%16) yaşadı. ImClone’da hisseleri olan ünlü TV programcısı Martha Stewart, Merrill Lynch adlı yatırım bankasındaki brokeri Peter Bacanovic tarafından kendisine bilgi sızdırılması üzerine bu düşüşten hemen önce tüm hisselerini elden çıkararak büyük bir zarardan kurtulmuştu. Yaşanan bu olay üzerine Stewart ve Bacanovic hakkında içerden bilgi ticareti (insider trading) vb. suçlamalar nedeniyle SEC⁵⁹ tarafından soruşturma başlatıldı⁶⁰.

Stewart ile birlikte çeşitli suçlardan yargılanan Bacanovic, söz konusu suçların yanında soruşturma sürecinde verdiği ifadeler nedeniyle ayrıca yalan tanıklık suçundan (m. 1621) da yargılandı. Bacanovic, SEC’e verdiği ifadesinde 27 Aralık 2001 sabahı Stewart’ın asistanı Ann Armstrong’a bir mesaj bırakarak güncel ImClone hisse fiyatını söylediğini ve Stewart’ın kendisini aramasını istediğini ancak Armstrong’a ImClone’un hisselerinin düşmeye başlayacağını söylediğini hatırlamadığını belirten yalan bir beyandan dolayı mahkûm edilmiştir. Davada Bacanovic’in SEC’e yalan ifade verdiğini ispat etmek için iddia makamınca iki parça kanıt sunulmuştur. Bunlardan ilki, Bacanovic’in Stewart ile ImClone hakkında konuşmak istediğini ve ImClone’un hisselerinin düşeceğini düşündüğünü söylediğine ilişkin Armstrong’un ifadesi; ikincisi ise, Armstrong’un Stewart’a gönderdiği, “Peter Bacanovic ImClone’un hisselerinin düşmeye başlayacağını düşünüyor” şeklindeki mesaj kayıtlarıydı.

Bacanovic, hakkında yalan tanıklık suçundan verilen mahkûmiyet kararını, herhangi bir delille desteklenmemiş olan yalnızca bir tanığın (Ann Armstrong) ifadesine dayandırıldığı gerekçesiyle

54 Morvillo/Morvillo, s.12. Bu yönde karar için bkz. United States v. Maultasch, 596 F.2d 19, 25 n. 9 (2d Cir. 1979).

55 Hsen/Fasano/McElroy, s.1552; Doyle, s.9.

56 Breedlove, , s.915.

57 ImClone Systems Incorporated, onkoloji alanında biyolojik ilaçlar geliştirmeye adanmış bir biyofarmasötik şirkettir.

58 Food and Drug Administration (FDA)

59 The U.S. Securities and Exchange Commission (Amerika Birleşik Devletleri Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu, ABD’de menkul kıymetler ve borsaları denetleyen bir kuruluştur.)

60 SEC’in hazırlamış olduğu şikâyet metni için bkz. <https://www.sec.gov/litigation/complaints/comp18169.htm> (Erişim Tarihi:16.07.2020)

yüksek mahkemeye taşımıştır. Bacanovic, öne sürülen mesaj kayıtlarının Armstrong'un ifadesinden yeterince bağımsız bir delil niteliğinde olmadığını, çünkü bu iki delilin de tek bir ortak kaynaktan elde edildiğini, dolayısıyla kurulan mahkûmiyet hükmünde iki tanık kuralına riayet edilmediğini ileri sürmüştür. Kararı inceleyen Yüksek Mahkeme, (ticari kayıtlara ilişkin bir delil olarak kabul edilen) telefon ve mesaj kayıtlarının, iki tanık kuralının şartlarını sağlayan, bağımsız bir ispat değeri olan "destekleyici delil" niteliğinde olduğuna hükmetmiştir. Mahkemeye göre, söz konusu telefon kayıtları, tanığın ifadesi sayesinde ileri sürülebilmüş bir delil olmasına rağmen, bu kayıtların delil olarak kabul edilebilirliği mesajları yazan kişinin (Armstrong) aynı zamanda tanık olarak ifade vermiş olmasına bağlı değildir. Ayrıca bu mesaj kayıtları, onun hafızasını tazelemek için kullanılmadığı gibi, iki yıldan da fazla bir zaman geçtikten sonra vermiş olduğu ifadenin de kaynağı değildir. Bu nedenle, bu mesaj kayıtlarının güvenilirliği ve sağlamlığı, onları yazan kişinin hafızasından ziyade, yazıldığı zamandaki koşullardan kaynaklanmaktadır⁶¹.

II. Adli Süreçlerde Yalan Tanıklık Suçu (Perjury in a Judicial Context, U.S.C. m. 1623)

A. Genel Olarak

Adli süreçlerde yalan tanıklık suçu (m. 1623), m. 1621'deki gibi daha kapsamlı yalan tanıklık hükümlerinde yer alan Anglo-Sakson hukukunun bazı genel yasa tekniklerinden imtina edilerek yürürlüğe koyulmuştur⁶². Böylece, yalan tanıklık suçuna ilişkin adli kovuşturmaları kolaylaştırmak ve federal mahkemeler ve jüriler huzurunda yapılan tanıklığın güvenilirliğini arttırmak amaçlanmıştır⁶³. Bu amaçla, ileride daha ayrıntılı değineceğimiz üzere, genel yalan tanıklık suçunun aksine adli süreçlerde yalan tanıklık suçu, çelişkili iki ifade olması durumunda, bunlardan birinin yanlış olduğunun kanıtlanması aranmadan mahkûmiyet hükmü kurulmasına izin vermektedir. Yine burada m. 1621'de aranan iki tanık kuralına yer verilmediği gibi, m. 1621'de kullanılan ve daha iddialı bir ifade olan "isteyerek" yerine m. 1623'de yalnızca "bilerek" ifadesi tercih edilmiştir⁶⁴.

Mahkemeler, "yeni" yalan tanıklık suçu olarak da ifade edilen⁶⁵ adli süreçlerde yalan tanıklık suçunu, "*saniğin (1)bilerek (2)yanlış, (3)sonuca etkili (esası) bir beyanı, (4)yeminli olarak 5)Amerika Birleşik Devletleri'ndeki herhangi bir mahkeme veya büyük jüri önünde veya bunlara bağlı süreçlerde vermesi*" şeklinde suçun unsurlarını da açık bir şekilde göstererek tanımlamaktadır.⁶⁶

61 United States v. Stewart, 433 F.3d 273, 317 (2d. Cir. 2006).

62 Hsen/Fasano/McElroy, s.1540; Doyle, s. 11.

63 Dunn v. United States, 442 U.S. 100, 107 (1979).

64 Doyle, s. 11.

65 Richard H. Underwood, "Perjury! The Charges and the Defenses", *Duquesne Law Review*, Vol.36, 1998, s.719.

66 United States v. Brugnara, 856 F.3d 1198, 1209 (9th Cir. 2017).

B. Yetkili Mahkeme veya Jüri Huzurunda İfade Verilmesi ya da Delil Gösterilmesi

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere genel yalan tanıklık suçunda yeminli ifade, yetkili bir mahkeme huzurunda verilmiş olabileceği gibi, bu ifade yetkili bir kurul, görevli veya kişi huzurunda verilmiş de olabilir. Oysa adli süreçlerde yalan tanıklık suçunda ise yeminli beyanın, mutlaka bir Amerikan mahkemesi veya büyük jüri huzurunda ya da bu mahkeme ve jüri önünde yapılacak bir yargılamaya bağlı olarak yürütülen yargısal süreçlerde verilmiş olması gerekir⁶⁷. Örneğin, bir avukatın ofisinde duruşma hazırlığı çerçevesinde yapılan görüşme, böyle bir yargısal süreç olarak kabul edilemez. Mahkeme ya da jüri yargılamalarına yardımcı yargısal süreçler ifadesi, medeni hukuk davaları ile ilgili tanık ifadesinin alınması yanı sıra, kefalet duruşmaları, yetkisizlik duruşmaları (mahkemenin yetkili olup olmadığına ilişkin duruşma), denetimli serbestlik tedbirinin geri alındığı duruşmalar ve bazı delillerin değerlendirme dışında tutulup tutulmamasına ilişkin duruşmalar gibi çeşitli ceza davalarıyla ilgili yargısal süreçleri kapsamaktadır⁶⁸.

Adli süreçlerde yalan tanıklık suçu, devam eden bir davanın duruşması sırasında ya da diğer aşamalarında yeminli bir ifade verildiği durumlarda gündeme gelebilir. Örneğin bir olayda, rüşvet suçuna ilişkin bir soruşturma yürüten savcı, görevi kötüye kullandığından şüphelenilen bir hâkimi dinlenilmesi için büyük jüri huzuruna çağırır. Bu hâkimin yakın zamanda büyük bir organize suç figürüyle bir barda uzun bir konuşma yaptığı, polislin fiziki takibi sırasında tespit edilmiştir. Büyük jüri huzurunda sorgulanan ve fiziki takipten habersiz olan hâkim, ifadesinde bu toplantının önemli ayrıntılarını reddederek gerçeğe aykırı beyanda bulunmuştur. Dolayısıyla, burada hâkim hakkında adli süreçlerde yalan tanıklıktan suçundan ayrıca soruşturma açılması gerekecektir⁶⁹. Genel yalan tanıklık suçu ise, ABD yasalarının yemin edilmesine cevaz verdiği konularda, idari süreçler (örneğin, SEC tanıklığı), kongreyle ilgili tanıklık ve noter tasdikli tanık beyanları da dâhil olmak üzere geniş bir yelpazeyi kapsamına almaktadır⁷⁰. Bu iki suç tipi arasındaki farkın ortaya konması açısından bir başka örnek olarak *United States/Dumeisi* kararı gösterilebilir. Söz konusu kararda, Dumeisi'nin göçmenlik işlemleri sırasında yalan beyanda bulunması genel yalan tanıklık suçu kapsamında; jüri huzurunda yalan beyanda bulunması ise adli süreçlerde yalan tanıklık suçu kapsamında değerlendirilmiştir⁷¹.

Genel yalan tanıklık suçunun coğrafi erişiminin m. 1623'te yer alan suçtan daha fazla olduğu (yargısal süreçlerle sınırlı olmadığından) söylenebilirse de⁷² suçun işleniş şekli açısından m. 1623 daha geniş kapsamlı bir hükümdür. Şöyle ki, bir kimse maddi meseleyle ilgili olarak yalnızca yeminli bir şekilde gerçek olmadığına inandığı esaslı bir beyanda bulunduğu veya böyle bir beyanı onayladığında genel yalan tanıklık suçundan sorumlu olmaktadır. Bununla birlikte, adli süreçlerde yalan tanıklık suçunda yemin eden bir tanık bilerek esaslı konularda gerçeğe aykırı bir beyanda bulunduğu bu suçtan sorumlu olacağı gibi; gerçeğe aykırı olduğunu bildiği ve esaslı bir yalan beyan içeren herhangi

67 Underwood, "Perjury!..."s.719.

68 Doyle, s.13.

69 Gershman, s.625.

70 Morvillo/Morvillo, s.9.

71 *United States v. Dumeisi*, 424 F.3d 566 (7th Cir. 2005).

72 Underwood, "Perjury!..." s.719.

bir kitap, kâğıt, belge, kayıt, bant vb. gibi diğer maddi deliller kullandığında da bu suçu işlemiş olacaktır⁷³.

C. Yemin Verdirilmiş Olması

İfadesi alınan tanığa yemin verdirilmiş olması, hem “genel” ya da “eski” yalan tanıklık suçu olarak ifade edilen m. 1621, hem de “yeni” yalan tanıklık suçu olarak da nitelenen m. 1623’de suçun unsuru oluşturmaktadır⁷⁴. Tekrar belirtmek gerekir ki, genel yalan tanıklık suçu açısından bu yeminin belirli bir şekilde verdirilmiş olmasına gerek yoktur. Üstelik suç bakımından yemin verdirme yetkisi idari bir kural veya düzenlemeden kaynaklansa bile, yemin şartı sağlanmış olur. Ancak adli süreçlerde yalan tanıklık suçunda yeminin uygun olup olmadığının tespiti noktasında, Yüksek Mahkeme, Kongre’nin yeminli ifadeler açısından m. 1623’ün m. 1621 kadar geniş olmasını amaçlamadığından bahisle, m. 1623’ün yeminli “yazılı” tanık ifadelerinden (deposition) daha az resmi ifadeleri kapsayamayacağına hükmetmiştir. Ancak yerel mahkemeler, adli süreçlerde yalan tanıklık suçu kapsamındaki bu formalite gerekliliğini farklı şekilde yorumlayabilmektedir⁷⁵.

D. Gerçeğe Aykırılık

M. 1623’de düzenlenen adli süreçlerde yalan tanıklık suçundan hüküm verilebilmesi için verilen beyanın gerçeğe aykırı olması gerekir. Yüksek mahkeme, yanıltıcı, ancak gerçekte doğru olan bir ifadenin, m. 1623’e ilişkin bir mahkûmiyete dayanak oluşturamayacağı görüşündedir. Benzer şekilde, verilen yanlış ifade, kafa karışıklığı, hata veya yanlış hatırlama neticesinde ortaya çıkmış bir ifade olmamalıdır. Ayrıca verilen bu ifade, tanığın yanlış olduğunu bildiği bir ifade olmalıdır. Bu husus, tanığın ifadenin yanlış olduğu gerçeğini kasten bilmezlikten geldiği veya bu gerçekten habersizmiş gibi davrandığına dair kanıtlarla ispat edilebilecektir⁷⁶.

Öte yandan, gerçekten belirsiz veya yanıltıcı olan bir soru, bir kimsenin böyle bir soruyu yanlış bir şekilde yanıtlama niyetinde olduğunu göstermeyeceği gibi, yalan tanıklık suçu açısından da herhangi bir dayanak oluşturamaz. Ancak tanığın soruyu anlaması ve yine de yanlış cevaplaması durumunda, sorunun belirsiz olmasının bir önemi yoktur⁷⁷.

E. Beyanın Esaslı Olması

Adli süreçlerde yalan tanıklık suçundan bir kimseyi sorumlu tutabilmek için, verilen yalan beyanın sonuca etkili, diğer bir deyişle, esaslı olması gerekir. Yanlış beyan, dava veya soruşturma sonunda verilecek karar açısından önemli bir hususa ilişkin olması halinde, “esaslı” beyan olarak kabul edilir.

73 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1608.

74 Underwood, “Perjury!...”, s.719.

75 Hsen/Fasano/McElroy, s.1542-1543.

76 Doyle, s.13-14.

77 United States v. Strohm, 671 F.3d 1173, 1178 (10th Cir. 2011).

Bir başka ifadeyle, verilen yanlış beyanın mahkemenin davaya ilişkin değerlendirmesini etkileyebilme olasılığı bulunmalıdır⁷⁸.

F. Kast

Genel yalan tanıklık suçundan farklı olarak, adli süreçlerde işlenen yalan tanıklık, mutlaka “kasten” yanlış beyanda bulunmuş olmakla sınırlı değildir. Adli süreçlerde yalan tanıklık suçunda sadece sanığın beyanda bulunduğu sırada ifadesinin gerçeğe aykırı olduğunu bilmesi aranmaktadır. Önceden gerçeğe aykırı beyanda bulunmak yönünde bir kastı olmayan sanığın, dinlenmesi sırasında yalan ifade vermesi bu suçu oluşturmaktadır⁷⁹. Dolayısıyla, hem m. 1621 hem de m. 1623 bir niyet unsuru gerektirir, ancak bunun seviyeleri farklılık arz etmektedir. Genel yalan tanıklık suçu önceden oluşmuş yalan tanıklık yapma kastıyla birlikte ifadenin yanlış olduğu bilgisini (*willfulness and knowledge of falsity*) gerektirirken; adli süreçlerde yalan tanıklık suçu ise, sadece verilen ifadenin yanlış olduğu bilgisini (*knowledge of falsity*) gerektirmektedir⁸⁰. Gerçekten, m. 1621’de kullanılan ve daha iddialı bir ifade olan “isteyerek (willfully)” yerine m. 1623’de yalnızca “bilerek (knowingly)” ifadesine yer verilmiştir.

G. İki Tanık Kuralı

Daha önce ifade edildiği üzere, bir ifadenin yalan olduğundan bahisle o ifadeyi veren kimse hakkında genel yalan tanıklık suçundan hüküm verilebilmesi için o ifadeye karşı yalnızca bir tanığın yeminli ifadesi tek başına yeterli olmamaktadır. Bu tanığın ifadesine ek olarak ya bir başka tanığın aynı yönde ifadesi ya da destekleyici diğer deliller aranmaktadır. Ancak adli süreçlerde yalan tanıklık suçunda, genel yalan tanıklık suçunun aksine, iki tanık kuralı olarak adlandırılan bu ispat şartı aranmamıştır. Buna bağlı olarak, karşılıklı olarak tutarsız iki tanık beyanı olması durumunda, bunlardan birinin gerçeğe aykırı olduğunun destekleyici diğer delillerle kanıtlanmasına ihtiyaç duymadan, bu suçtan dolayı hüküm kurulabilmektedir⁸¹.

Gerçekten, m. 1621’in aksine, m. 1623’de makul şüphenin ötesinde bir kanıtın mahkûmiyet için yeterli olduğu, illaki belirli sayıda tanık, belge ya da başka bir delilin gerekmediği açıkça belirtmektedir. Madde metninde bu şekilde bir dil kullanılmasının amacına uygun olarak, mahkemeler de iki tanık kuralını m. 1623’e ilişkin davalarda uygulamamaktadır⁸².

78 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1603.

79 Gohlke/Cavalli, s.1086.

80 Hsen/Fasano/McElroy, s.1543.

81 Doyle, s.11.

82 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1607.

H. Tutarsız İfadeler (Inconsistent Statements, U.S.C. m. 1623 (c))

Eski Amerikan davalarında, sanığın çelişkili ifadeleri nedeniyle bu ifadelerden birinin yalan olduğu sabit olmadığı sürece yalan tanıklık suçundan hüküm giyemeyeceğine dair common law ilkesine uyulmuştur. Modern hükümler ise, iki çelişkili ifadeden hangisinin yalan olduğunun tespit edilmesine ilişkin kovuşturmaları gereksiz kılmaktadır. Örneğin, New York Ceza Kanunu⁸³ iki ifadeden hangisinin yanlış olduğunu belirlenememesinin, yalan tanıklık suçuna ilişkin bir kovuşturmayı engellemeyeceğini açıkça düzenlemiştir⁸⁴.

Genel yalan tanıklık suçu (m. 1621) ve adli süreçlerde yalan tanıklık suçu (m. 1623) arasındaki önemli farklardan biri de tutarsız ifadelere ilişkindir. Bir sanığın m. 1621 veya 1623 (a) yer alan suçlardan mahkûm edilebilmesi için verilen ifadenin gerçeğe aykırı olduğunun kanıtlanması gerekir. Bununla birlikte, m. 1623 (c) uyarınca bir mahkûmiyet kararı verilebilmesi ifadenin yanlış olduğunun değil, sadece sanık tarafından verilen ifadelerin birbiriyle uzlaşmayacak şekilde tutarsız olduğunun kanıtlanması yeterlidir. Dolayısıyla, iddia makamı sanığın ifadelerinin birbiriyle çelişkili olduğunu kanıtlamak zorundadır. Ancak ifadelerden hangisinin gerçekten yanlış olduğunun ispatlanması gerekmez⁸⁵.

Madde 1623 (c) uyarınca bir mahkûmiyet kararı verilebilmesi için, aşağıdaki unsurların her birini makul bir şüphenin ötesinde kanıtlanması gereklidir. Bunlar; 1) sanığın yemin altında olması, 2) iki veya daha fazla ifade vermiş olması, 3) ifadelerin birbirine aykırı şekilde tutarsız olması 4) ifadelerin her birinin çözülmesi gereken sorun açısından esaslı olması ve 5) bu yeminli ifadelerin yasal sınırlar içerisinde verilmiş olmasıdır⁸⁶. Çelişkili ifadeler ile ilgili kabul edilen bu standartlar, m. 1623'e ilişkin davalarda iki tanık kuralının uygulanmaması ile birlikte, bu hükmün konulması ile kongrenin esas amacının yalancı tanıklığa ilişkin kovuşturmaları kolaylaştırmak olduğu iddiasına güçlü bir destek sağlamaktadır⁸⁷.

III. Yalan Tanıklığa Teşvik Suçu (Subornation of Perjury, U.S.C. m. 1622)

A. Genel Olarak

Davaya katılan kişilerin şahitlerini yalan tanıklık yapmaları için teşvik etmeleri veya onların yalan ifade vermelerine müsaade etmeleri yeni bir olgu değildir. Genel bir ifadeyle, yalan tanıklığa teşvik, yeminli olarak dinlenecek olan bir tanıktan yanlış veya yanıltıcı ifadeler temin edilmesine anlamına gelmektedir⁸⁸. Common law hukuk sistemine göre de, yalan tanıklığa teşvik, bir kişinin yalancı

83 McKinney's N.Y. Penal Law § 210.20.

84 Scheb/Scheb II, s.365.

85 Breedlove, s.910.

86 United States v. Porter, 994 F.2d 470,473 n.4 (8th Cir. 1993)

87 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1609.

88 Carissa Hessick, "Prosecutorial Subornation of Perjury: Is the Fair Justice Agency the Solution We Have Been Looking For", *South Dakota Law Review*, Vol.47, 2002, s. 256.

şahitlik yapması için kışkırtılmasıdır. Eyalet kanunları da common law sisteminde olduğu gibi genellikle yalan tanıklığı bu şekilde tanımlamaktadır⁸⁹.

Yalan tanıklığa teşvik suçu, bir kişinin yalan tanıklık yapması için teşvik edilmesini yasaklamaktadır: “Her kim başkasını yalan tanıklık suçunu işlemesi için teşvik ederse, beş yıla kadar hapis ve/veya para cezası ile cezalandırılır.” Bu suç temelde iki unsurdan oluşmaktadır: İlk olarak, teşvik edilen kişi tarafından bir yalan tanıklık suçunun işlenmesi; ikinci olarak, sanık tarafından gerçekleştirilen bir ikna veya teşvik eyleminin varlığı. Teşvik edilen kişinin m. 1621 veya m. 1623 uyarınca işlediği bir yalan tanıklık suçu, yalan tanıklığa teşvik suçuna ilişkin verilecek mahkûmiyet kararını destekleyecektir⁹⁰; ancak yönlendirilmiş bir yalancı şahitlik eyleminin ispatı, bu suç için gerekli bir unsurdur⁹¹.

Federal hukuk, yalan tanıklığa teşvik suçunu ayartılan tanığın yemin altında kasıtlı olarak yanlış bir beyanda bulunduğu kanıtlanmasına bağlı tutmuştur. Bu suça ilişkin bir kovuşturmanın başarılı olabilmesi için, tanığın yemin altında yalan beyan vermesi, tanığın beyanının yanlış olduğunu bilmesi, sanığın tanığı yalan ifadeye teşvik etmesi ve sanığın, teşvik ettiği ifadenin yanlış olduğunu bilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, eğer kişinin suç işleme kastı kanıtlanamazsa, beraat kararı verilmesi gerekir⁹².

Savcılar da yalan tanıklığa teşvik suçunun faili olabilmektedir. Belirtmek gerekir ki, yalnızca bir kimseye kasıtlı olarak yalan tanıklık yaptıran savcılar değil, aynı zamanda tanığın yanlış veya yanıltıcı bir şekilde ifade verdiğinin farkına varmasına rağmen onu düzeltmeyen savcılar da yalan tanıklığa teşvik suçunu işlemiş olur. Bazı savcılar, sahte delil oluşturmak ve diğer kolluk görevlileriyle gizlice anlaşarak sahte tanık ifadeleri üretmek gibi fiiller ile de yalan tanıklığa teşvik suçunu işleyebilmektedir⁹³.

Kural olarak, yalan tanıklığa teşvik suçundan dolayı hüküm verilebilmesi için, yalan tanıklık suçunun işlenmiş olması zorunludur. Eğer yalan tanıklığa teşvik suçuna esas teşkil eden yalan tanıklık suçuna ilişkin mahkûmiyet üst derece mahkemesince bozulursa, teşvik suçuna ilişkin hüküm de aynı şekilde bozulmalıdır⁹⁴. Ancak bazı durumlarda teşvik edilen kişi, yaptığı tanıklığın gerçeğe aykırı olduğunun farkında olmayabilir. Örneğin, masum bir tanık aracılığıyla sahte bir belgenin sunulmasına neden olan kişi de, bu suçtan dolayı sorumlu tutulabilecektir. Çünkü yalan tanıklığa teşvik suçu, yalan tanıklık suçundan farklı bir suç olduğundan, teşvik eden (suborner) ve yalan tanıklık yapan (perjurer) kişiler suç ortağı değildir⁹⁵.

89 Scheb/Scheb II, s.365.

90 Tennessee Yüksek Mahkemesi'nin kararına konu olayda, bir avukat yasadışı yollarla viski satmakla suçlanan dört müvekkilini yalan beyanda bulunmaya teşvik etmiştir. Bu olayda avukat, dört müvekkili yalan tanıklık suçundan (öncül suç) mahkûm edildikten sonra kovuşturulmuş ve hakkında yalan tanıklığa teşvik suçundan hüküm kurulmuştur, Scheb/Scheb II, s.365.

91 Doyle, s.17.

92 Attorneys and Subornation of Perjury, 26 *Maine Law Review*, 297 (1974), s.1.

93 Hessick, s. 256.

94 *United States v. Hairston*, 46 F.3d 361, 376 (4th Cir. 1995).

95 *United States v. Walser*, 3 F.3d 380, 388 (11th Cir. 1993).

ABD'de de yalan tanıklığa teşvik suçundan nadiren ceza davası açılmaktadır, bu tarz fiiller genellikle adaletin engellenmesi suçu⁹⁶ kapsamında değerlendirilmektedir. Çünkü bu suçta yalan tanıklığa teşvik suçunun aksine, yalan tanıklık suçunun işlenmiş olması (teşvik edenin başarısı) bir ön koşul olarak aranmamaktadır⁹⁷. Son olarak belirtmek gerekir ki, yalan tanıklığa teşvik suçuna ilişkin yargılamalarda fiziksel bir zorlama (baskının) varlığının kanıtlanması gerekmez⁹⁸.

B. İki Tanık Kuralı

Yalan tanıklığa teşvik suçuna ilişkin yargılamalarda da bu suça esas teşkil eden yalan tanıklık suçunun işlendiğinin "iki tanık kuralı" ile ispat edilmesinin gerekip gerekmeyeceği hususuna da değinmek gerekir. Şöyle ki, bir teşvik (yönlendirme) sonucu işlendiği iddia edilen yalan tanıklık suçu m. 1621 kapsamına girmekteyse, iki tanıkla ispat kuralına riayet edilmesi gerekir⁹⁹. Ancak yönlendirme sonucu yapıldığı ileri sürülen yalan tanıklık, m. 1623 kapsamına girmekteyse iki tanıkla ispat kuralının karşılanmasına gerek yoktur. Böyle bir durumda, yalnızca bir tanığın ifadesi, yalan tanıklığa teşvik suçunun ispatlanması için yeterli olabilecektir¹⁰⁰.

Ayrıca, yalancı şahitlik yapılmasına ilişkin gizli anlaşma, yalan tanıklık suçunun işlenip işlenmediğine bakılmaksızın kovuşturulabilir bir eylem olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla iki tanık kuralı, bu tarz gizli anlaşmaya dayanan kovuşturmalarda da geçerli değildir¹⁰¹.

IV. Yalan Tanıklık Suçuna Karşı Yapılabilecek Savunmalar

A. Genel Olarak

Yemin altındayken tam anlamıyla doğru ve yasal gerçeğe uygun bir ifade veren kimse yalan tanıklık suçundan mahkûm edilemez. Bu nedenle, tanıklığın gerçekte doğru olduğuna ilişkin savunma, işlendiği iddia edilen yalan tanıklık suçuna karşı yapılabilecek en temel savunmadır¹⁰². Bundan başka, yalan tanıklık suçundan yargılanan kimselerin öne sürebileceği çeşitli savunma olanakları da bulunmaktadır. M. 1621 ve 1623 uyarınca sanıkların veya sanık müdafilerinin ileri sürebileceği savunmalar büyük ölçüde benzerlik arz etmektedir. Bu haller, aşağıda kısaca incelenecektir.

96 Obstruction of justice. 18 U.S.C. § 1503: Her kim adalet yönetimini etkilemeye, engellemeye veya geciktirmeye (sürüncemede bıraktırmaya) çalışırsa...

18 U.S.C. § 1512 (b): Her kim, bir başkasının resmi bir işlemdeki ifadesini değiştirmesi için ikna eder ve bu amaçla ifadesini etkileme girişiminde bulunursa...

97 Doyle, s.17.

98 *United States v. Heater*, 63 F.3d 311, 320 (4th Cir. 1995), *cert. denied*, 116 S.Ct. 796 (1996).

99 *United States v. Gross*, 511 F.2d 910, 915 (3d Cir.), *cert. denied*, 423 U.S. 924 (1975).

100 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1608.

101 *United States v. Silverman*, 745 F.2d 1386, 1395 (11th Cir. 1984).

102 Scheb/Scheb II, s.366.

B. Vazgeçme (Recantation)

Bir tanık, yemin altında yalan beyanda bulunduktan sonra, bazen ifadesinden vazgeçmekte ya da önceki ifadesinin yanlış olduğunu kabul ederek gerçeği söyleyebilmektedir. Adli süreçlerde yalan tanıklık suçu açısından 1623. maddenin (d) bendinde, yalan beyan yargılamanın seyrini önemli ölçüde etkilemediği takdirde, aynı mahkeme veya jüride devam eden yargılama süreci içerisinde bir vazgeçme savunması (recantation defense) imkânı sunulmaktadır¹⁰³.

Beyandan vazgeçme ya da yanlış tanıklığın düzeltilmesi genel yalan tanıklık suçu açısından ise, kabul edilebilir bir savunma olarak öngörülmemiştir. Bununla birlikte, bu davalarda da mahkemeler sanıkların yalan tanıklık kastlarının olmadığını ispatlamaları için ifadelerinden vazgeçmelerine ya da ifadelerini düzeltmelerine imkân tanımaktadır. Ayrıca, ifadeden vazgeçme veya ifadeyi düzeltme, açıkça tanığın başlangıçtan beri yalan beyanda bulunma niyetinin olmadığını gösterdiği takdirde, mahkemeler sanığın lehine hüküm kurabilmektedir¹⁰⁴.

Vazgeçme savunmasının kabul edilmesinin temelinde, adli soruşturmaların ve yargılamaların esas amacının maddi gerçeği tespit etmek olması yatmaktadır. Bu nedenle, verilen yalan beyandan herhangi bir kimse zarar görmediği sürece, kanunların bireyleri yalan tanıklıkla suçlanma korkusuna kapılmadan gerçeğe aykırı beyanlarını düzeltmeye teşvik etmesi gerekir¹⁰⁵.

C. Avukatın Hukuki Yardımı (Assistance of Counsel)

Yalan tanıklık yaptığı iddia edilen bir kimse, bir avukat tarafından temsil edilme hakkını kullanmadığı hallerde dahi, m. 1621 ve 1623'de düzenlenen suçlar nedeniyle kovuşturmaya tabi olabilmektedir. Jüri huzuruna çıkarılan bir tanık, ifade vermeden önce tavsiye için bir avukata başvurma hakkına sahip olabilir. Ancak hükümetin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi, yani bireyi bir avukatın hukuki yardımından yararlandırmaması, o kimseye yalan tanıklık yapma hakkı vermemektedir. Mahkeme kararlarında da jüri önünde tanıklık yapmadan önce sanığa Miranda uyarılarının¹⁰⁶ yapılmamasının yalan tanıklık suçundan yargılanmasına engel olmayacağına hükmedilmektedir¹⁰⁷.

Tanık olarak dinlenecek kişi, ifade vermeden önce bir avukatın tavsiyesini aldığı anda ise farklı bir standart uygulama alanı bulmaktadır. İfadenin avukatın yönlendirmesi sonucu fesada uğratılmış bir iradeyle verilir verilmediğini belirlemek için, avukatın tanığa doğru bir şekilde tavsiyede bulunmadığına dair deliller dikkate alınmalıdır. Ancak belirtmek gerekir ki, avukat-müvekkil ilişkisi,

103 Morvillo/Morvillo, s.11; Gohlke/Cavalli, s.1098.

104 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1610; Breedlove, s.917-s.918.

105 Scheb/Scheb II, s.366.

106 Miranda uyarılarının yapılması gerekliliği, Yüksek Mahkeme'nin 1966 yılında vermiş olduğu *Miranda v. Arizona* (384 US 436) kararından gelmektedir. Miranda davasında Yüksek Mahkeme, sanığın sessiz kalma, bir avukata danışma ve sorgu sırasında bir avukat hazır bulundurma, yoksulsa kendisine bir avukat tayin edilmesi hakları konusunda bilgilendirilene kadar bir gözaltı sorgusu bağlamında polis tarafından sorgulanamayacağına karar vermiştir. https://www.law.cornell.edu/wex/miranda_warning (Erişim Tarihi: 27.07.2020)

107 Breedlove, s.919.

müvekkile avukatının uydurduğu kurguyu yemin altında anlatma hakkı ya da yetkisi vermemektedir. Gerçekten m. 1623 uyarınca mahkûmiyet için sadece gerçeğe aykırılık hakkında bilgi sahibi olunması yeterli olup, aldatma kastının bulunması gerekli değildir. Bu nedenle, özellikle m. 1623'ün ihlaline ilişkin kovuşturmalarda sanık tarafından avukatının kendisine yalan tanıklık yaptırdığına ilişkin bir savunma muhtemelen başarısız olacaktır¹⁰⁸.

D. Aynı Fiilden Dolayı İki Kez Yargılanmama (Double Jeopardy)

Aynı fiilden dolayı iki kez yargılanmama savunması, yalan tanıklık suçuna ilişkin mahkûmiyetleri engellemez. Bir sanık, herhangi bir aşamasında yalan tanıklık yaptığı iddia edilen yargılamanın sonucuna bakılmaksızın yalan tanıklık suçundan ayrıca yargılanabilir¹⁰⁹.

Sanığın yargılandığı bir davada tanık kürsüsüne girerek tanık olarak beyanda bulunma hakkı asla yalan beyanda bulunma hakkını içermez. Dolayısıyla verilen yalan ifade, sanığın yargılandığı esas suçla yakından ilişkili fiillerle bağlantılı olsa bile, sanık bu yalan ifadeden dolayı ayrıca kovuşturulabilecektir¹¹⁰.

Son olarak belirtmek gerekir ki, yargılama konusu asli suç hakkında ceza yaptırımını yerine ticaret yasağı, para cezası vb. gibi seçenek yaptırımlar uygulanmış olması da kişinin yalan tanıklığa teşvik suçundan yargılanmasını engellemeyecektir. Çünkü bu durumda da aynı fiilden dolayı iki kez yargılanma yasağını ihlal edilmiş olmayacaktır¹¹¹.

E. Yalan Tanıklık Tuzağı (Perjury Trap)

Uygulamada bazı mahkemeler tarafından “yalan tanıklık tuzağı” olarak adlandırılan kavram, yargılandığı suçtan tanık olarak dinlenecek olan sanığın yalan tanıklık suçunu işlemesi için büyük jürinin kasıtlı olarak kullanılması anlamına gelmektedir.¹¹² Bir başka ifadeyle, savcının sanığı daha önce işlenmiş bir suçtan ötürü suçlamaktan ziyade yalan tanıklık suçunu işlemesini sağlamak amacıyla onu büyük jüri huzuruna getirmesi durumunda yalan tanıklık tuzağından bahsedilir¹¹³.

İşte, bir kimse soruşturmanın yürütülmesine yardım etmek amacıyla değil de yalan tanıklık yapması için bir fırsat yaratmak amacıyla jüri huzuruna çağrıldığında, kendisini bir “yalan tanıklık tuzağı” içerisinde bulmaktadır¹¹⁴. Bu gibi durumlarda, tuzağa düşürülerek yalan tanıklık suçunu işleyen kişi, yalan tanıklık tuzağı savunması yaparak sorumluluktan kurtulmaya çalışmaktadır. Bu savunmada, cevabın doğru olduğu veya sorulan sorunun yalan cevap verilemeyecek kadar belirsiz bir soru

108 Hsen/Fasano/McElroy, s.1558.

109 Gohlke/Cavalli, s.1100.

110 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1612.

111 Hsen/Fasano/McElroy, s.1559.

112 Gershman, s.624.

113 Billy Joe McLain, “Debunking The Perjury Trap Myth”, *Texas Law Review*, Mar 2010, Vol. 88 Issue 4, s. 883.

114 Gohlke/Cavalli, s.1101.

olduğunu iddia etmek yerine, tamamen farklı bir açıdan yaklaşarak odak noktası tanığın ruhsal durumundan “sorgulayanın motivasyonuna” kaydırılır¹¹⁵. Dolayısıyla, bu savunmanın başarısı, büyük jürinin geleneksel soruşturma işlevlerini ne derece yerine getirdiğine bağlı olarak değişmektedir. Bu ihtimal, jürinin tanığı soruşturmaya alakasız bir konuda yalan ifade elde etmek için çağırması durumunda yüksekken; jürinin sorgusu, yargılama konusu suçlarla ilgili ise savunmanın başarılı olması mümkün değildir¹¹⁶.

Daha önce ifade edildiği üzere, bir kimsenin yalan tanıklık suçundan mahkûm edilebilmesi için verilen ifadenin “esaslı” olması gerekmektedir. Bu nedenle soruşturmaya ilgili olmayan bir konuda verilen yalan ifadenin “önemsiz” olduğu kanıtlanarak da başarılı bir savunma yapılabileceğinden, yalan tanıklık tuzağı savunmasına gerek olmadığı da ileri sürülmektedir¹¹⁷.

F. ABD Anayasası'nın Ek 5. Maddesi (Fifth Amendment)

ABD Anayasası'nın ek 5. maddesi, bireylere hem cezai hem de hukuki davalarla ilgili birtakım haklar bahşetmektedir. Ceza davalarında, ek. 5. madde büyük jüri hakkını garanti altına alır, aynı fiilden dolayı iki kez cezalandırılmayı yasaklar ve kişiye kendi aleyhine tanıklık etmeme muafiyeti (susma hakkı) sağlar¹¹⁸. Belirtmek gerekir ki, bir kimsenin, bu muafiyetler altındayken vermiş olduğu gerçeğe aykırı ifadeleri nedeniyle yargılanmasına bir engel yoktur. Ek 5. maddeyle sağlanan muafiyet, sanığı ancak geçmişte işlenen suçlar nedeniyle yapılabilecek kovuşturmaya karşı koruyabilir; bu madde adalet yönetiminin işleyişini bozabilecek yalan beyanlara karşı herhangi bir koruma sağlamamaktadır. Genel bir ifadeyle, Ek 5. madde, kişiye mahkemeye itaatsizlik olarak değerlendirilme riski olmadan susma hakkı verir, ancak kişiye yalan beyanda bulunma hakkı vermez¹¹⁹.

Sanık susma hakkı yerine konuşmayı ve mahkemeyi kandırmayı tercih ettiğinde ise, ek 5. madde artık onu korumayacaktır. Bununla birlikte, sanık, söz konusu yalan tanıklığın susma hakkına sahip olduğu bir cezai meseleyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koyabilirse, ek 5. madde savunmasını başarılı bir şekilde ileri sürebilecektir. Ayrıca Yüksek Mahkeme, ek 5. madde haklarına ilişkin bazı önemli ihlallerin, yalan tanıklık suçlaması için bile yapılan tanıklığı geçersiz hale getirebileceğini belirtmiştir¹²⁰.

Sonuç

Amerikan Ceza Hukuku sisteminde adli ve idari işlemlerde yeminli olarak yalan beyanda bulunmak veya bir kimseyi yalan tanıklık yapmaya teşvik etmek farklı suç tipleri kapsamında düzenlenmiştir. Bunlardan ilki olan *Genel Yalan Tanıklık Suçu (m. 1621)*, yetkili bir mahkeme, kurul, memur ya da şahıs huzurunda gerçekleştirilen resmi işlemlerde yapılan yalan tanıklığı düzenlemektedir. 1623.

115 Morvillo/Morvillo, s.10.

116 Choi/Kachadoorian/Porter, s.1613-1614.

117 McLain, s.892.

118 https://www.law.cornell.edu/constitution/fifth_amendment (Erişim Tarihi: 20.07.2020)

119 Gohlke/Cavalli, s.1102.

120 Breedlove, s.922.

madde ile düzenlenmiş olan *Adli Süreçlerde Yalan Tanıklık Suçu* ise yalnızca mahkeme veya büyük jüri huzurunda ya da bu mahkeme ve jüri önünde yapılacak bir yargılamaya bağlı olarak yürütülen adli süreçlerde işlenebildiğinden daha dar kapsamlı bir hükümdür. *Yalan Tanıklığa Teşvik Suçu (m. 1622)* ise bir kimsenin gerçeğe aykırı tanıklık yapması için teşvik edilmesini cezalandırmaktadır.

Beyanın yemin altındayken verilmiş olması ve beyanın gerçeğe aykırı olması bu üç yalan tanıklık suçu için de ortak unsurlar olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca bu suçların herhangi birinden hüküm kurulabilmesi için verilen yalan beyanın esaslı olması gerekmektedir. Beyanın esaslı olmasından kasıt ise, verilen yalan beyanın sonuca etkili, diğer bir deyişle, karar vericinin tahkikatı açısından önemli bir hususa ilişkin olmasıdır.

Genel yalan tanıklık suçunda, bir kimse yeminli bir şekilde gerçeğe aykırı olduğunu bildiği esaslı bir beyanda bulunduğu anda bu suçtan dolayı sorumlu olmaktadır. Bununla birlikte, adli süreçlerde işlenen yalan tanıklık suçu, esaslı konularda yalan beyanda bulunarak ya da gerçeğe aykırı olduğunu bilinen bir ifade içeren maddi delillerin mahkemeye sunulması suretiyle de işlenebilmektedir. Dolayısıyla, suçun işleniş biçimi açısından adli süreçlerde yalan tanıklık suçunun daha kapsayıcı bir hüküm olduğu söylenebilir.

Genel yalan tanıklık suçu ve adli süreçlerdeki yalan tanıklık suçu, manevi unsur açısından da birbirinden ayrılmaktadır. Genel yalan tanıklık suçunda önceden oluşmuş yalan tanıklık yapma yani aldatma kastıyla birlikte ifadenin gerçeğe aykırı olduğu bilgisini gerektirirken, m. 1623'de sadece tanıklık yapıldığı sırada verilen ifadenin gerçeğe aykırı olduğu bilgisi aranmaktadır.

Genel yalan tanıklık suçunun kanıtlanması bakımından “iki tanık kuralı” olarak adlandırılan özel bir ispat sistemi kabul edilmiştir. Bu kurala göre, bir ifadenin yalan olduğundan bahisle o ifadeyi veren kimse hakkında yalan tanıklık suçundan hüküm verilebilmesi için o ifade aleyhinde yalnızca bir tanığın yeminli ifadesi tek başına yeterli olmamaktadır. Sanığın yeminli ifadesinin yalan olduğunun tespiti, ancak bu ifadeye karşı iki bağımsız tanık ifadesi veya bir tanığın ifadesinin yanında onu destekleyici diğer deliller bulunması halinde mümkündür. Yargısal süreçlerde işlenen yalan tanıklık suçunda ise, genel yalan tanıklık suçu için aranan iki tanık kuralına yer verilmemiştir. Yalan tanıklığa teşvik suçu bakımından ise doğal olarak, ikili bir ayırım yapmak gerekmektedir. Teşvik sonucu işlendiği iddia edilen yalan tanıklık suçu m. 1621 kapsamına girmekteyse, iki tanıkla ispat kuralına riayet edilmesi gerekirken, m. 1623 kapsamına girmekteyse iki tanıkla ispat kuralı aranmayacaktır.

Genel yalan tanıklık suçu ile adli süreçlerdeki yalan tanıklık suçu arasındaki önemli farklardan biri de tutarsız ifadelerle ilişkindir. Kural olarak, bir kimsenin m. 1621 veya 1623'de yer alan suçlardan mahkûm edilebilmesi için verilen ifadenin gerçeğe aykırı olduğunun kanıtlanması gerekir. Bununla birlikte, adli süreçlerde yalan tanıklık suçuna ilişkin m. 1623'ün (c) bendinde özel bir hükme yer verilmiştir. Bu istisnai nitelikteki hükme göre, mahkûmiyet kararı verilebilmesi bir ifadenin yanlış olduğunun değil, sadece sanık tarafından verilen ifadelerin birbiriyle uzlaşmayacak şekilde tutarsız olduğunun ispatlanması yeterlidir.

Söz konusu yalan tanıklık suçlarında sanıkların veya müdafilerinin öne sürebileceği savunmalar büyük ölçüde paralellik arz etmektedir. Beyanın gerçek olduğu, vazgeçme, yalan tanıklık tuzağı vb. gibi savunma olanakları bulunmaktadır. Örneğin, m. 1623'ün (d) bendinde açıkça bir yalan tanıklıktan vazgeçme savunması imkânı tanınmaktadır. Verilen gerçeğe aykırı ifade, yargılamayı önemli ölçüde etkilememiş ve gerçeğe aykırılığın ortaya çıkacağı henüz aşikâr olmamışsa, kişi bu beyanını gerçeğe uygun bir şekilde düzelterek sorumluluktan kurtulma olanağına sahiptir. Vazgeçme savunması, genel yalan tanıklık suçu açısından ise olumlu ya da kabule şayan bir savunma değildir. Ancak mahkemeler, gerçeğe aykırı ifadeden vazgeçilmesini veya bu ifadenin gerçeğe uygun şekilde düzeltilmesini, "sanığın en başından beri yalan tanıklık yapma niyetinin olmadığı" şeklinde yorumlayarak sanık lehine hüküm verebilmektedir.

Kaynakça

- Adams, Richard M.**, "Criminal Law: Contradictory Statements under Oath as Grounds for Perjury in the Federal Courts", *Michigan Law Review*, Vol. 53, No. 8 pp. 1165-1177, Jun., 1955.
- Attorneys and Subornation of Perjury**, *Maine Law Review*. Vol. 26, 297, 1974.
- Breedlove, Tristan**, "Perjury", *American Criminal Law Review*, 46 (2), pp. 899-925, 2009.
- Doyle, Charles**, "False Statements and Perjury: An Overview of Federal Criminal Law", May 11, 2018.
- Choi, Erin/Kachadoorian, James/Porter, Nathaniel**, "Perjury", *American Criminal Law Review*, 53 (4), pp. 1591-1617, 2016.
- Comments**, "Perjury: The Forgotten Offense", *The Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol. 65, No. 3 (Sep., 1974), pp. 361-372, 1973.
- Foley, Michael Oliver**, "Police Perjury: A Factorial Survey", Doctoral Thesis, The City University of New York Graduate Faculty in Criminal Justice, , 2000.
- Gershman, Bennett L.**, "The "Perjury Trap"", *University of Pennsylvania Law Review*, Vol.129, pp.624-700, 1981.
- Gohlke, Melissa/ Cavalli, Mikaela**, "Perjury", *American Criminal Law Review*, 49 (2), pp. 1079-1106, 2012.
- Göktürk, Neslihan**, "Yalan Tanıklık Suçu (TCK m. 272)", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20 (1), ss. 347-410, 2016.
- Green, Stuart P.**, "Lying, Misleading, and Falsely Denying: How Moral Concepts Inform the Law of Perjury, Fraud, and False Statements", *Hastings Law Journal*, Vol.53, pp. 157-212, 2001.
- Hessick, Carissa**, "Prosecutorial Subornation of Perjury: Is the Fair Justice Agency the Solution We Have Been Looking For", *South Dakota Law Review*, Vol.47, pp. 255-281, 2002.
- Hsen, Mark/Fasano, Anna/McElroy, Saunders**, "Perjury", Vol. 55, *American Criminal Law Review*, pp.1537-1564, 2018.
- İçer, Zafer**, "Yalan Tanıklık Suçu (TCK m. 272)", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18 (1), ss.179-226, 2012.
- McLain, Billy Joe**, "Debunking The Perjury Trap Myth", *Texas Law Review*, Vol. 88 Issue 4, pp. 883-896, Mar 2010.
- Morvillo, Robert G./Morvillo, Christopher J.**, "Untangling the Web: Defending a Perjury Case", *SECRETS & LIES* Vol. 33, No. 2, pp. 8-15, Winter 2007.
- Orfield, Lester B.**, "Proof of Perjury and the Two Witnesses Requirement in Federal Criminal Cases", 17 *Sw L.J.* 227, 1963.
- Scheb, John M./Scheb II, John M.**, *Criminal Law and Procedure*, Cengage Learning, Seventh Edition, 2010.

Shuy, Roger W., *The Language of Perjury Cases*, Oxford University Press, 2011.

Underwood, Richard H.; “False Witness: A Lawyer’s History of The Law of Perjury”, *Arizona Journal of International and Comparative Law*, Vol: 10, No: 2, 1993.

Underwood, Richard H., “Perjury! The Charges and the Defenses”, *Duquesne Law Review*, Vol.36, 1998.

https://www.americanbar.org/groups/public_education/resources/law_related_education_network/how_courts_work/evidence/(Erişim Tarihi:11.07.2020)

https://www.law.cornell.edu/constitution/fifth_amendment (Erişim Tarihi: 20.07.2020)

<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-I/chapter-79> (Erişim Tarihi: 02.06.2020).

https://www.law.cornell.edu/wex/miranda_warning (Erişim Tarihi: 27.07.2020)

<https://www.sec.gov/litigation/complaints/comp18169.htm> (Erişim Tarihi:16.07.2020)

<https://www.nytimes.com/2008/08/01/business/01insider.html> (Erişim Tarihi: 29.06.2020)